

فارسی (۲)

نام:

موضوع: پاسخ تشریحی درس‌های ۵ تا ۷

دبیرستان روزبه ۲

نام خانوادگی:

پایه یازدهم / ۲

اردوی نوروزی ۱۳۹۹

درس ۵

- ۱- گزینه ۳ شکل درست واژگان املائی: غربت - سلاح
× از طریق رابطه‌ی تناسب واژه‌ی تسلیح (سلاح کردن) با واژه‌ی سلاح درمی‌یابیم که این شکل از املا درست است.
- ۲- گزینه ۱ زبونی: درماندگی، فرومایگی
- ۳- گزینه ۱ در بیت الف: کلمات «شاه» و «شیخ» و در بیت ج: کلمه‌ی «حاجی» شاخص محسوب می‌شوند.
نکته: شاخص‌ها القاب و عناوینی هستند که بدون هیچ نشانه یا نقش‌نمایی، در کنار اسم قرار می‌گیرند؛ مانند «امام، علّامه، شاه، شیخ، حاجی، کدخدا، تیمسار، خاله، عمو و ...»
- ۴- گزینه ۳ خواجه جلال‌الدین
نهاد مسند
گزینه ۱) امام خواجه
نهاد مضاف‌الیه
گزینه ۲) قلم شاه
هسته مضاف‌الیه
گزینه ۴) روی شاه
هسته مضاف‌الیه
- ۵- گزینه ۴ بررسی بیت‌ها:
الف) مگس نماد افراد پست و فرومایه و طوطی نماد افراد شیرین‌سخن است.
ب) انگشت‌نما کنایه از نامی و مشهور است.
ج) «خنک (خوشا) آن درد» پارادوکس (تناقض) دارد.
د) شیرین‌سخنی حس‌آمیزی است.
ه) عالم مجاز از مردم عالم است.
و) داد در مرتبه‌ی اول در معنی «حق» است و در مرتبه‌ی دوم فعل «دادن» است.
استعاره مکنیه: چهره شکفته می‌شود (چهره به گلی تشبیه شده که شکوفا می‌شود)
مجاز: روس مجاز از لشکر روس
کنایه: در هم رفتن چهره کنایه از غمگین بودن و شکفتن آن کنایه از شاد شدن
در این گزینه می‌گوید که خفاش طاقت رویارویی با خورشید را ندارد و همین مضمون در عبارت مورد سوال نیز آمده است ← مردمی که به خانه‌های تاریک عادت کرده‌اند.
بررسی گزینه‌های دیگر:
گزینه‌ی «۱»: کسی که عاشق شده، زیر تیغ است.
گزینه‌ی «۲»: کسی که جوهر مردانگی ندارد، نباید با مردان بحث کند.
گزینه‌ی «۴»: مرد بی‌هنر از تازه‌رویی و شادابی به دور است.

۸-گزینه ۱

در این گزینه شاعر خود را هوادار معشوق می‌داند اما در سایر گزینه‌ها فدا شدن در راه وطن مورد تأکید قرار گرفته است.

درس ۶

۹-گزینه ۱

ازل: زمانی بی‌آغاز «ز ازل در گوش است» ← از روز ازل در گوش من پیچیده است.
بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۲): به دنبال محمل (کجاوه) چنان زار گریم.

گزینه‌ی (۳): نقدها را بود آیا که عیاری (وسیله‌ی سنجش) گیرند.

گزینه‌ی (۴): که اعتراض به اسرار (رازها) عالم غیب کنند.

۱۰-گزینه ۴ (ب) جهانگیر: فاتح، فتح‌کننده، گیرنده‌ی عالم (د) غایت: نهایت

۱۱-گزینه ۲

پرورده عشق شد سرشتم ← سرشتم پرورده عشق شد
نهاد مسند فعل

۱۲-گزینه ۱

بیت ۱ از چهار جمله تشکیل شده است و در هر جمله اجزای جمله در جای مناسب خود به کار رفته اند.

گزینه‌ی (۲) مباد این جمع را یارب غم از باد پریشانی ← یارب این جمع را از باد پریشانی غم مباد.

گزینه‌ی (۳) زان پیشتر که عالم فانی شود خراب ← زان پیشتر که عالم فانی خراب شود.

گزینه‌ی (۴) فلک را سقف بشکافیم ← سقف فلک را بشکافیم

۱۳-گزینه ۴ چو ذره: تشبیه / پای بکوبی: کنایه / پای کوبیدن ذره: تشخیص / دست گیرد: کنایه / همچو ریگ گرانی: تشبیه

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی (۱): «۱»: قراضه‌ی دین: اضافه‌ی تشبیهی / زیر زبان نه: کنایه

گزینه‌ی (۲): «۲»: بُراق عشق: اضافه‌ی تشبیهی / عقل و دلم ببرد: کنایه (بُراق: مجاز از اسب تندرو)

گزینه‌ی (۳): «۳»: هیچ‌کدام از آرایه‌ها را ندارد.

۱۴-گزینه ۲ وجه‌شبهه‌ها عبارت‌اند از:

بیت «ب»: گوارا بودن (تشبیه: زهر چشم همچو قند)

بیت «ج»: پاک کردن دانه (تشبیه: غربال بصیرت)

بیت «ه»: جلوه‌گری (روی چون نوبهار) / پرده‌دری (زلف چون روزگار)

۱۵-گزینه ۱ مفهوم گزینه‌های «۲، ۳ و ۴» ناتوانی عقل در برابر عشق است؛ اما در گزینه‌ی «۱» «بی‌اثر بودن افسون عشق در عقل»

بیان شده است.

۱۶-گزینه ۲ گزینه‌ی «الف» در ستایش خرد است حال آن‌که بیت مورد سؤال از تأثیرگذاری پیران سخن گفته است.

گزینه «د» از لطف و خلق و خوی شفابخش معشوق سخن به میان آورده که از بیت مورد سؤال دور است.

درس ۷

۱۷-گزینه ۲

گزینه‌ی (۱) توع ← طوع

گزینه‌ی (۳) عزل ← ازل

گزینه‌ی (۴) بنده‌گی ← بندگی

۱۸-گزینه ۳ معانی کامل واژه‌ها:

دد: حیوان وحشی و درنده، متضاد رام

غنا: بی‌نیازی و توانگری

قهر: چیره شدن، غلبه، خشم، غضب

مردود: بازگردانیده، رد شده

۱۹-گزینه ۲ در این گزینه حرف ربط هم پایه‌ساز «اما» به کار رفته است و همان‌طور که می‌دانیم حروف ربط هم‌پایه‌ساز جمله‌های مرکب نمی‌سازند اما در گزینه‌های دیگر:

گزینه‌ی ۱) حرف ربط وابسته ساز «که» وجود دارد که مصراع دوم با آن شروع شده است.

گزینه‌ی ۳) مانند گزینه‌ی ۱ مصراع دوم با «که» شروع شده است.

گزینه‌ی ۴) در این گزینه حرف ربط وابسته‌ساز «از این رو» به قرینه‌ی معنوی حذف شده است که باید در آغاز مصراع دوم می‌آمد.

۲۰-گزینه ۱ شکل درست واژه: رأفت

۲۱-گزینه ۲ در بیت ۲ تشخیص و استعاره وجود ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه‌ی ۱) استعاره: گلستان استعاره از دنیا / کنایه: دوهفته کنایه از مدت کوتاه

گزینه‌ی ۳) کنایه: «غبار دل کسی شدن» کنایه از سبب ناراحتی کسی شدن / استعاره: دل آسمان: تشخیص و استعاره

گزینه‌ی ۴) تلمیح: نوح و کشتییان / کنایه: «بنیاد هستی برکنند» کنایه از مردن

۲۲-گزینه ۳ بیت ۳ تلمیح به مضمون آیه‌ی شریفه‌ی «أَنَا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا»

۲۳-گزینه ۱ مفهوم بیت گزینه‌های «۲، ۳ و ۴»، «عجین شدن عشق با ذات انسان» و مفهوم بیت گزینه‌ی «۱»، «ارزش‌بخشی عشق» است. البته از مصراع اول مفهوم «غم‌دوستی عاشق» نیز قابل دریافت است.

۲۴-گزینه ۳ ابیات گزینه‌های ۱ و ۲ و ۴ به عدم صبر و شکیبایی عاشق اشاره دارد ولی گزینه‌ی (۳) به صبر عاشق در مقابل جفای رقیب اشاره دارد. در واقع گزینه‌های ۱ و ۲ و ۴ بر عدم صبر و گزینه‌ی (۳) بر صبر و شکیبایی اشاره دارد.